

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra obecné zootechniky a etologie

Faktory ovlivňující preferenci lidí pro výběr plemene

Bakalářská práce

Autor práce: Alona Golovata

Obor studia: Kynologie

Vedoucí práce: doc. Ing. Helena Chaloupková, Ph.D.

© 2018 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Faktory ovlivňující preferenci lidí pro výběr plemene" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne datum odevzdání _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé práce doc. Ing. Heleně Haloupkové, Ph.D za trpělivost, dobré rady a vstřícnost při vypracovávání bakalářské práce.

Faktory ovlivňující preferenci lidí pro výběr plemene

Souhrn

Na celém světě existuje více než 300 psích plemen, které mají různou velikost, charakteristické vlastnosti temperamentu, exteriér, predispozice k různým nemocem, vztah k dětem, náročnost na úpravy srsti a speciální potřeby výcviku. Cílem práce je prozkoumat vliv různých faktorů na výběr plemena psů a případně, které následné problémy by s výběrem nevhodného plemene mohly nastat.

Důležitým faktorem pro výběr psa může být vliv účinkování určitého plemene ve filmu, vítězství plemene na prestižní výstavě, vliv zkušenosti s určitým psem v raném dospívání. Výběr také ovlivňuje typ využití psa či konzultace s veterinářem nebo kynologem, a také pohlaví a potencionálního majitele. Popularita plemen psů byla prozkoumána na základě 65 milionů registrací American Kennel Club od roku 1926 do roku 2005 a registrací Westminster Kennel Club od roku 1946 do roku 2002.

Za možné následky výběru nevhodného plemene pro určitého člověka nebo rodinu jsou považováni: ničení nábytku, agresivita vůči členům rodiny, vytí a štěkaní při separační úzkosti, nekompatibilita fyzického stavu majitele s aktivitou a velikostí psa, depresivní stav psa při ne konzistentním posilování, agresivita nebo úzkost při nedostatku tréninku. Výsledkem této práce jsou užitečná doporučení pro potenciální majitele psů, která pomohou předejít potenciálnímu diskomfortu ve vztahu člověk-pes.

Klíčová slova: pes, člověk, výběr plemena, plemeno, kynologie.

Factors, which influence on human choice of dog breed

Summary

There are over 300 dog breeds in the world with contains different sizes, characteristics of temperament, exterior, predisposition to various diseases, relationship to children, demand for hair conditioning and special training needs. The aim of this work is to investigate the influence of various factors on the breed of dogs and eventually the subsequent problems with the choice of inappropriate breed.

Dog selection can be influence by starring the breed in the movie, the dog breed winner onja prestigious exhibition or of experience with a certain dog in early adolescence. The choice also affects the type of dog use or the consultation with the vet ordog trainer, as well as the sex and potential owner. The popularity of dog breeds was explored on the basis of 65 million of new registrations from American Kennel Club from 1926 to 2005 and from Westminster Kennel Club registrations from 1946 to 2002.

Between possible consequences of choosing an inappropriate breed for a particular person or family are contained a destruction of furniture, aggression towards family members, drooling and barking during separation anxiety, incompatibility of the owner's physical condition with the activity and size of the dog, depressive state of the dog, not consistent strengthening, aggression or anxiety in the absence of training. The results of this work are useful recommendations for potential dog owners to help to prevent potential discomfort in the human-dog relationship.

Keywords: dog, human, choice of dog breed, breed, cynology.

Obsah

1 Úvod	7
2 Cíl práce	8
3 Literární přehled	9
3.1 Role psa v životě člověka	9
3.2 Populace psů	13
3.3 Výběr psa	15
3.4 Původ psa v rodině	18
3.5 Rozmanitost plemen psů	20
3.5.1 Čistokrevná a smíšená plemena	20
3.6 Popularita plemen psů	22
3.6.1 Charakteristika plemen	22
3.7 Klíčové faktory ovlivňující výběr plemene psa	25
3.7.1 Vliv masmédií na výběr plemen psů	26
3.7.2 Faktor plemene šampiona výstav na výběr plemen psů	28
3.7.3 Vliv psychologického dospívání člověka na výběr plemen psů	29
3.8 Problémové chování psů	32
4 Závěr	36
5 Seznam literatury	37

1 Úvod

Většina ze dnešních 300 psích plemen existuje pouhých několik set let. Každé plemeno se charakterizují různou velikostí, vzhledem, charakteristickou povahou, exteriérové znaky a zdraví atd. (Coile, 2007). Na internetu můžete zjistit, které plemeno se hodí Vám podle vašeho znamení horoskopu nebo pomocí jednoduchých testů, kteří slibují určit co nejlepší plemeno pro Vás. Jak vybrat správné plemeno přesně pro Vás a Váš životní styl?

Filmy a knihy hrají také jednu z nejvýznamnějších rolí ve formování preferenci v našem životě včetně plemena psa. Například, popularita dalmatinů se dramaticky zvýšila po vydání filmu „101 dalmatinů“, také film „Lassie se vrací“ přispěl k velké popularitě plemene kolie. (Ghirlanda et al., 2014). Výzkum vlivu vítězství na výstavě psů jako například Westminster Kennel Club Dog Show ve Velké Británii, na popularitu plemene neukázal významného nárůstu (Herzog et Elias, 2004)

Tak co je hlavním faktorem ovlivnit preference výběru plemena a jaké kulturní vlivy působí na popularitu různých plemen psů? Rodina je jedna ze základních, primárních, malých sociálních skupin a má významnou úlohu při socializaci osobnosti dítěte a zprostředkovává v průběhu sociálního učení hodnotové vzory a vzorce chování (Kohoutek, 1973).

Výsledkem této práce budou užitečná doporučení pro zejména potenciální majitele psů, která pomohou předejít nevhodnému výběru plemena pro určitého člověka nebo rodinu a potenciálnímu diskomfortu ve vztahu člověk-pes kvůli porušení welfare psa.

2 Cíl práce

Cílem práce je prozkoumat vliv různých faktorů na výběr plemena psů a případně, které následné problémy by s výběrem nevhodného plemena mohly nastat.

3 Literální přehled

3.1 Role psa v životě člověka

Masson (1999) ve své knize uvádí, že pes vždy slouží lidem vírou a pravdou, aniž by požadoval něco na oplátku a je jediným živočišným druhem, který dává nám přednost před příslušníkem vlastního druhu. Historie přátelství člověka a psa se začíná od pravěku. Nejstarší důkazy o vztahu člověka se zvířaty jsou nástěnné jeskynní malby člověka cromagnonského cca 35 000 let př.n.l. Pravěké lidi v těchto malbách znázornily zvířata jako silná, rychlá a nebezpečná. Archeologické nálezy na území Evropy dokazují, že pes doprovázel lidské tlupy již před 14 až 10 tisíci lety (Saunders, 1996). Podle Odendaal (2007), z historických důkazů vyplývá, že vztahy mezi lidmi a psy vznikly bez přinucení ze strany člověka a v důsledku dané etapy domestikace se vytvořila výhodná symbióza, ve které předky psů dostávali snadnou kořist a člověk - celodenní ochranu proti jiným predátorům. Později už šlo o přírodním procesu, který je důsledkem nárůstu potřeby psa a jeho předků o pozornosti člověka. Komárek (2011) zaznamenal, že všechny známé národy po celém světě chovaly psy, ale u většiny národů psi nebyly jako domácí mazlíčky, ale spíše to byli potulní psi zdržující se na ulicích a tábořištích, např. na východní Evropě. To, že bereme si psy domů, je v podstatě výjimkou, charakteristickou pro naši evropskou kulturu, stejně jako i mimořádná oddanost ke psům. Jedná se o evoluční proces připomínající klasický případ vývoje mimikry v říši živočichů. Samozřejmě, že pes napohled nemá nic podobného s dítětem, ale jejich hravost bez žádné zloby, poslušnost, jejich potřeba fyzického kontaktu se člověkem, jakož i jeho stálé následování, snaha získat pozornost majitele, potřeba v ochraně a podpoře v neznámých situacích, které způsobují pocit strachu, jejich zřejmá úplná závislost na osobě a připoutanost k jednotlivci jednoznačně připomínají vztah dítěte k rodičům (Askew H., 1996). Každá kultura bere psy jinak, například v některých částech Indii pes je posvátné zvíře, v Sibiři a Aljašce opravdový pracovní člen rodiny (Konok et al., 2015a). V současné době většina lidí nevyžaduje od svých psů pracovní schopnosti, jako vypas stáda či doprovod na lovu. Pes není jediným druhem, který je používán v zájmovém chovu, lidé si pořizují zvířata bez zaměření na hospodářský užitek, např. rybičky, papoušky apod. (Sheldrake, 2003).

Schopnost psů se rychle učit umožnila jejich použití skoro v každé oblasti lidského života: canisterapeutický, diagnostický a asistenční pes v medicíně, služební pes - v policii a celní správě; záchranářští psy, váleční, hlídací, tažní, laboratorní, poštovní - jako pracovní psy; lovecké a sportovní psy v zájmovém chovu (Sheldrake, 2003).

Rychlá urbanizace ovlivnila vztahy lidí s přírodou a tím pádem také i se zvířaty. V dnešní době existují spíše vztahy, které můžeme popsat jako konzumní. Omezený kontakt s přírodou je jedním z důvodů proč se v našem životě objevují domácí mazlíčci. Psy a další domácí zvířata vyplňují chybějící funkce v sociální oblasti (Lacinová, 2007b).

Dalším problémem moderního života je snížení fyzické aktivity. Většina lidí má osmihodinovou pracovní dobu a ztrácí od 30 minut do 2 hodin na cestu do práce a zpátky, zbytek času nakupují, komunikují s dětmi, sportují, dělají domácí práce, tráví před televizí a tak dále. Jen málo lidí jezdí o víkendů do přírody. Zvíře, které potřebuje několikrát denně venčení, často ovlivňuje dobrou fyzickou kondici jejich majitele, bez psa by podle počasí udělali minimálně pár kroků k autu či do práce (Nerandžič, 2006). Díky procházkám se psem se člověk více dostane do přírody a pracuje tedy na svém duševním i fyzickém zdraví (Galajdová, 2011). Strickler et Shull (2014) naměřili, že minimálně třicet minut her s majitelem pozitivně ovlivňuje psychologický stav mazlíčka a jejich chování. Takové psy mají menší náchylnost k poškozování majetku a celkem k problémovému chování.

Podle studie Hessler-Key (2002) domácí zvířata a jejich majitele sdílejí společné emocionální stavy a zažívají shodné pocity při společných aktivitách, což podporuje vztah mezi nimi. Byla provedena série výzkumů potvrzujících pozitivní dopad společnosti domácího mazlíčka na psychický stav člověka, většina psů jsou schopni vycítit špatnou náladu nebo nemoc majitele (Sheldrake, 2003).

Psy hrají velkou roli v životě seniorů, a hlavně těch, kteří v nynější společnosti nemají děti a vnoučata a cítí se sami. Mazlíčky pro ně jsou členy rodiny a poskytují jim nesmírnou dávku podpory a lásky. Lékaři uvádějí menší výskyt depresivních stavů, zlepšení fyziologických jevů a snížení krevního tlaku u seniorů, kteří starají se např. o psa a tak nežijí izolovaně. U těchto seniorů byly zaznamenány menší spotřeby medikamentů ve srovnání s vrstevníky, které nemají mazlíčka (Galajdová, 2011). Jednoduché aktivity se psem zlepšují jemnou motoriku důchodců např. při cvičení povelů a portů, při úpravě srsti psa, hlazení psa, připnutí a odepnutí vodítka nebo nasazení obojku (Hančlová, 2007). Pes má antistresové a antidepresivní účinky, aktivuje pozitivní myšlení a tím má schopnost vzbudit ve svém majiteli samoléčebné schopnosti (Nerandžič, 2006). Podle Rogers et al. (1993) zvíře nejčastěji si pořizují lidé od věku pětácti let, když jejich děti opustí domov. Zvíře v tomto případě stává pojistkou proti osamělosti. Psychologové se shodují, že se lidé necítí tak osaměle kvůli každodenní péči o svého mazlíčka.

Walther et al. (2012) zaznamenali, že v současné době to je očividně, že tolik psů stalo členy rodiny a mnoho mazlíčků má privilegia na úrovni lidí z pohledu komunikace, nebo vůbec,

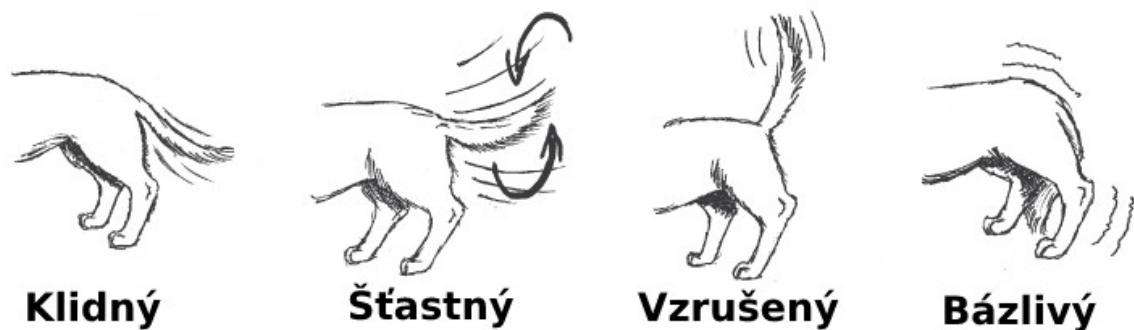
jak tvrdí Galajdova (2011), pes může poskytnout nám určitou formu rodičovství, kde člověk vychovává, formuje jeho povahu, ale nemusí čekat dlouhá léta na výsledky jako u výchovy dítěte. Jde o behaviorální aspekt, co je charakteristickým znakem antropomorfismu.

Vliv psů na nemocné lidi je rozhodně pozitivní. Dokážou zabránit jejich ojedinelosti a soustředění na sebe, poskytnou jim povzbuzení, aktivitu a možnost se věnovat potřebám psů. Právě tato vnímavost je nezastupitelná (Sheldrake, 2003). Wells (2007) zaznamenal, že majitelé psů jsou zdravější než ti, kteří psa nemají. Pes má pozitivní efekt především jako prevence srdečních onemocnění (koronární choroby u starších pacientů), vliv a motivace pro fyzické invalidy, protože péče o psa vyžaduje pohyb. Jiné průzkumy také zaznamenaly pozitivní vliv na pacienty s chronickou schizofrenií nebo pacienty s HIV (Hessler-Key, 2002).

Podle výzkumů psy hodně zvětšují šanci na uzdravení svých majitelů. Velkým motivátorem pro přežití v průběhu nemoci často je právě pes, v některých případech větší, než rodina nebo partner (Sheldrake, 2003). V padesátých letech 20. století psychologové, psychiatři a neurofyziologové začali využívat poznatky o vlivu péče o psech na životní styl a zdravotní stav člověka. Pacienti měli pravidelnou, pozitivní a vzájemnou interakci se psy jako součást komplexní léčby nemoci. Pes má výjimečnou vlastnost naslouchat. Člověk se často svému psovi svěřuje, radí se s ním nebo si s ním povídá. Má to pro člověka terapeutický účinek. Upřímnost, soucit, opravdový zájem, umění naslouchat a pracovat v atmosféře naprosté důvěry patří mezi vlastnosti správného psychoterapeuta a zejména pro tyto vlastnosti si lidé pořizují domácí mazlíčky. Existují zde ovšem rozdíly. Pes nedokáže mluvit s člověkem, prozkoumat jeho minulost a najít příčiny problémů a jakýchkoliv poruch. V tomto ohledu je lidský terapeut nenahraditelný. Na druhou stranu je pes schopen poskytnout člověku útěchu ve formě fyzického kontaktu, který lidský terapeut neposkytne (Sheldrake, 2003). Pes má mnohem lépe vyvinutý čich, než většina jiných teplokrevných živočichů. Oproti člověku pes má třicetkrát větší plochu sliznici. Podle plemena se plocha čichové sliznice průměrně pohybuje mezi 125 až 220cm². Tyto vlastnosti umožňují psovi diagnostovat nemoci jako je rakovina, epilepsie či diabetes. Někteří psi diagnostují nemoci přirozeně, jiní psi jsou pro tyto účely speciálně trénováni (Wells, 2007). Schopnost psu reagovat na přicházející záchvat mnohem dřív, než to dokážou lékaři nebo sám člověk, má velký rozsah uplatnění v lékařství. Po speciálním výcviku pro detekci záchvatu takové psy stávají asistenty pro nemocná a jsou schopní upozornit klienta a také zajistit mu bezpečné místo před začátkem záchvatu nebo upozornit na veřejnosti kolemjdoucí a požádat o pomoc (Staffová, 2007c). Bylo prokázáno, že naše domácí mazlíčky mohou působit i jako obrana před stresem - celkový kontakt se psem snižuje krevní tlak a srdeční tep (Wells, 2007). Vizuální kontakt mezi člověkem a psem

ovlivňuje produkce hormonu oxytocinu, stejně jako při vztahu mezi matkou a její dítětem (Nagasawa, 2015).

V současné době je přístup k domácím mazlíčkům výrazně odlišný. Vnímání domácích zvířat ve městech je poněkud odlišné, než na vesnici. Lidi chovají doma zvíře jako člena rodiny a domácího společníka, věnují se domácím zvířatům z důvodů ryze chovatelských, vychovávají si zvíře jako sparring partnera, který rozdělí s nimi nejrůznější sportovní aktivity. Na vesnici se role psa v životě člověka často končí spíše hlídáním majetku a nikoho nezajímá osobnost psa nebo poruchy chování dokud to neškodí stavu majetku. Většina lidských bytostí není schopna takové bezvýhradné a nezištné náklonnosti jako právě pes. Pouta a vztahy mezi člověkem a psem jsou příčinou a zároveň důsledkem psích projevů lásky a náklonnosti. Čím více člověk lásku potřebuje, tím více mu jí pes dává (Sheldrake, 2003). Psi jsou schopný projevovat svou oddanost a lásku k pánovi různě. Jedná se o typických pohybech psa, jako například, kdy pes začíná rychle vrtět ocasem. Samotné vrtění ocasem nemá žádnou adaptivní funkci, ale je jednoduchým projevem zažívání příjemných emocí vůči společenskému objektu a typickým způsobem zahájení vztahu a začátkem hry (Scott a Fuller, 1998).

Obrázek 1. Emocionální stav psa podle polohy ocasu (Baskina et Kruchenkova, 2010).

3.2 Populace psů

Podle studia Kisiel et al. (2016) v Mexice z 428 domácích psů bylo 58,2 % psů a 41,8 % fen, což přivedlo k poměru samců k samicím 1,4: 1. 94,7 % psů byly ve věku od 3 měsíců, 74,4% z nichž byly starší než jeden rok. Průměrný věk vlastních psů byl 2,9 let, s rozsahem od novorozence do 15 let staří. Pouze 14,1 % psů bylo hlášeno jako kastované a 36,9 % fen byly sterilizované. Feny měly významně vyšší pravděpodobnost sterilizace než psi. Ze všech hlášených případů chirurgických zákroku u psů bylo zjištěno, že 80 % sterilizací proběhlo na dotovaných státních kastrovacích/sterilizačních klinikách, 16,8 % psů byly sterilizováno soukromými veterinárními lékaři; tři majitelé hlásili, že nevědí, kde jejich pes byl sterilizován nebo kastován. (Kisiel et al., 2016).

Tabulka 1. Populace psů na ostrově Lombok, Indonésie, v roce 2012 (Mustiana et al., 2015)

Demografická data	Počet psů (Procentuální podíl, %)*	
	Město	Venkov
Věk (roky, průměr)	2,9	2,1
Pohlaví		
Pes	347 (74,1 %)	115 (67,6 %)
Fena	121 (25,9 %)	55 (32,4 %)
Rodokmen		
S PP*	139 (29,7 %)	3 (1,8 %)
Bez PP*	329 (70,3 %)	167 (98,2 %)
Omezení volného pohybu		
Domácí mazlíček	137 (29,3 %)	0 (0 %)
Napůl volný výběh	120 (25,6 %)	50 (29,4 %)
Ve volném výběhu	211 (45,1 %)	120 (70,6 %)
Celkový počet	468 (73,4 %)	170 (26,6 %)

*S průkazem původu.

Podle průzkumu Ratsitorahina et al. (2009) v Antananarivo (Madagaskar) v domácnostech bydlí více psů (61,3 %) než fen, poměr psů a fen stanovil 1,52 : 1. Struktura populace psů

podle věku stanovila 61,2 % dospělých psů (starších než 1 rok), 23,8 % mladých (mezi 6 měsíců až 1 rok) a 15,0 % bylo mladších než 6 měsíců. V průzkumu Mustiana et al. (2015) na ostrově Lombok v Indonésii bylo zjištěno, že celkem v domácnostech v roce 2012 žilo 638 psů. Počet psů byl větší oproti počtu fen (74,1 % psů ve městech proti 67,6 % na venkově) v poměru 2,9 : 1 v městské lokalitě a 2,1 : 1 na venkově (Tabulka 1). Většina psů bydlících v obou zónách neměla průkaz původu nebo bylo to místní plemeno a nejvyšší procento psů bez rodokmene bylo na venkově. V průzkumu Egenvall et al. (1999) ve Švédsku se zúčastnilo 11762 respondentů, z nich 15,5 % měly v domácnosti psy, z toho 77,9 % mělo jenom jednoho psa. Ve venkovských oblastech psy se častěji v domácnostech v srovnání s většími městy. Poměr psů a fen byl podobný. Průměrný věk stanovil 5,7 let. Procento smíšených plemen stanovil 13,3 % a nejpopulárnějším plemenem byl jezevčík a vyskytoval v 7,4 % případech majitelství psů.

3.3 Výběr psa

Ve svojí práci Lorenz (1997) sledoval faktory, které vyvolaly u lidí potřebu mít ve svém životě takového společníka jako pes, který by žil o tolik kratší dobu než člověk a pocit ztráty byl by nevyhnutelný. Stárnutí mazlíčka a pak jeho smrt je velkým stresem pro každého. Pro některé lidé otázka smrti mazlíčka je tak těžká, že takového společníka ani nepořídí, protože se bojí bolestné ztráty.

Vztah mezi lidmi a domácími mazlíčky v dnešní době je velmi blízký. Do jisté míry lze porovnat se vztahem mezi členy rodiny. Lidé mají pocit připoutání ke zvířatům. Tyto vztahy jsou velmi individuální a jsou závislé na osobnosti člověka. Nahrazení zamřeného psa novým štěnětem často pomáhá rychleji překonat bolest ztráty. V prvních dnech a týdnech však nový pes nemůže úplně nahradit starého, může ale vyvolat pocit, že zradily blízkému člověku. Rodiny, kterým umřel jejich první pes mají svou zvláštní představu: "Co to je pes". Proto pořízení nového psa může vyvolat pocit zklamání a odmítnutí kvůli porovnávání s prvním mazlíčkem. (Askew, 1996). Podle sociologických průzkumů provedených v roce 2012, více než 45 % lidí po celém světě mají alespoň jednoho psa, z nichž 88,9 % psů žije v bytě nebo domě spolu s majiteli, 68,5 % psů je povoleno na pohovku a 39,8 % sdílí s majitelem dokonce i postel. (Walther et al., 2012)

Pes je nejoblíbenějším domácím mazlíčkem z toho důvodu, že se svými vlastnostmi, povahou nejvíce podobá člověku a jsou "prodloužením" jich samých - fyzicky a psychicky. Výsledky průzkumu Roy et Christenfeld (2016) naznačují, při výběru psa lidé hledají takového, který se na nějaké úrovni podobá jim. Výzkum podobnosti psů a jejich majiteli v této studii byl zaměřen pouze na majitele čistokrevných psů. Neexistovala žádná korelace mezi délkou vlastnictví a podobnosti. Ve výzkumu nebylo zjištěno, na jaké úrovni funguje podobnost člověka a jeho psa. Mohlo by to být na úrovni fyzických atributů: majitelé irských vlkodavů by byli vysoké a elegantní. Nebo na stylistické úrovni: majitelé retrieverů by byli přátelské (Roy et Christenfeld, 2016).

Podle průzkumu společnosti Focus, marketing a Social Research zvíře nejčastěji si pořizují lidé od věku pětácti let, když jejich děti opustí domov. Zvíře v tomto případě stávají pojistkou proti osamělosti. Psychologové se shodují, že se lidé necítí tak osaměle kvůli každodenní péči o svého mazlíčka (Woloy, 2005). Podle Němcové a Nováka (2003) starší lidé nechtějí adoptovat starého psa a preferují štěně nebo mladého psa, i když ne vždy mohou o něm pořádně starat.

Lorenz (1997) upozorňuje na to, že lidé pořizují si psa často z nesprávných důvodů, podle kterých pes je pochopen jako náhrada kontaktu s člověkem. Většinou lidí neberou v úvahu, že pes v jakémkoliv případě je úplně závislý na svého majitele. Někteří lidé berou psa jako útočiště před špatnými zkušenostmi komunikace s lidmi a tímto způsobem se vyhýbá kontaktu s nimi. Někteří dokonce preferují psy před lidmi. Pes může být skvělým společníkem a přítelem, ale nikdy nenahradí člověka. Pes nepomůže v morálních dilematech, kterými člověk občas musí projít či problémech, které ho v životě mohou potkat. Pes může mít vlastnosti, za které by mu mohl člověk závidět, ale pes není nikdy roven člověku a není určitě lepší. Podle Lourenca jen skuteční znalci zvířecího chování dokážou ocenit jedinečné a vysoké postavení, které zaujímá člověk. Pouze ten člověk je schopen pocitu zdravé a pravé lásky ke zvířeti, který milují lidi. Lásky ke zvířatům s kombinací nenávisti k člověku není nikdy dobré (Lorenz, 1950). Tento názor podporuje Woloy (2005), která tvrdí: člověk který trpí absencí primární citové vazby, může dojít až k vyvrácené péči o domácího mazlíčka. Může to souviset s problémy samoidentifikace, kdy člověk přenáší své Já a péče o psa zahrnuje péči o vlastní osobnost. Taková přehnaná péče či hluboký žal při ztrátě mazlíčka může znamenat fixaci na raná vývojová stadia a na matku. Autorka také vychází z teorie Margarety Mahlerové o vazbách mezi dětmi a jejich matkami. Během života dítěte dochází k postupnému osamostatňování se od matky a pes zde může sehrát svou roli jako idealizovaný objekt, který může bezvýhradnou lásku matky nahradit. Vztah se psem může být vzpomínkou na neopakovatelný svazek s matkou.

Psi podobné zevnějškem moderním pouličním psů byli vylíčení na keramice z dávné Persie ještě před 7500 lety. Zobrazování jiných plemen psů připomínajících afgánské chrty nebo saluki byly nalezeny na hrncích ze stejného regionu zhruba před 6000 lety (Hole & Wyllie 2007), což je důkazem, že plemenitba psů se vážně začala ještě v přechodném období (interim). Psi, kteří připomínají moderní hlídací psy - mastifové a basenji existovaly ještě před 4500 lety (Brewer et al., 2001) toto ukazují kresby z Egypta. Mezi nejstarší plemena patří saluki a afgánský chrt z blízkého východu, sibiřský husky a samojed z Ruska, akita-inu a shiba-inu z Japonska, aljašský malamut ze Severní Ameriky, basenji z Afriky a čaučau, lhasa apso, pekingský palácový psík, šarpej a tibetský teriér z Číny (Parker et al., 2004). Archeologické nálezy na území Evropy dokazují vcelku bez pochyb, že pes doprovázel lidské tlupy již před 14 až 10 tisíci lety. V evropské oblasti však spíše předpokládáme, že psi byli za účelem konzumace zabíjeni pouze v obdobích potravinové krize, případně bylo jejich maso připravováno během náboženských (kultovních) obřadů. Zvláštní vztah člověka ke psům (a do jisté, ne však stejné, míry i ke koním) se vyznačuje například i udělováním jména. Na

rozdíl od dobytka, který je často nahlížen jako pouhý objekt, jsou psi subjektivizováni – jsou jim prisuzovány některé lidské vlastnosti, čímž se částečně polidšťují. Tím je na konzumaci jejich masa vlastně uvaleno tabu – stejně jako nejíme maso lidské. Je pravděpodobné, že podobná, méně agresivní zvířata, žila poblíž lidských sídel nebo na jejich okraji i během starších období – například ve středoevropském pravěku (Brewer et al., 2001).

Ačkoli lidé zahájily selekce podle různých výběrových úrovně (podobně moderním standardům plemen psů) před tisíciletí, plemena v moderním smyslu existují od roku 1873 - vytvoření klubu Westminster Kennel Club a přesnému dokumentování rodokmenů, registrace standardu plemen. Cílem čistokrevné plemenitby je dosažení větší vyrovnanosti znaků a vlastnosti charakteristických pro dané plemeno. V podstatě všechny moderní plemena psů mohou vysledovat svůj původ na výkon nějakého typu, ať už to zaměřování, vyhledávání, střežení, závodění, lov jedinečných druhů zvěře nebo aktivity (Remirez, 2011).

3.4 Původ psa v rodině

Přibližně 83,3 milionu psů žije v amerických domácnostech, přičemž přibližně 20% těchto psů bylo přijato z útulků pro zvířata (Gunter a kol, 2016). Podle průzkumu Wenstrup a Dowidchuk (1999), ve kterém se zúčastnili psy ze 186 útulků po celých spojených státech, zjistili, že průměrná doba pobytu psa v útulku stanovila 9,5 dnů, kde více než polovina z nich byla usmrcena a ostatní byli buď adoptováni, nebo vrácena jejich majiteli. V současné době každý rok do útulku pro zvířata jsou umístěni přibližně 3,9 milionu psů a více než 30% je utraceni pomocí eutanazie eutanázováno (Gunter et al., 2016). Podle Kisiel et al. (2016) majitele z Mexice nahlásili, že původem jejich psů byl dárek, pes byl adoptován z útulku, štěňátko se zůstalo od vlastního psa, koupili z chovné stanice nebo našli na ulici a jiné zdroje (Tabulka 3). Průměrný věk psa, když byl získán, stanovil 21 týden (Kisiel et al., 2016).

Tabulka 3. Data o původu psů z města Villa de Tezontepec, Hidalgo, Mexiko, 2015 (Kisiel et al., 2016)

Původ psa	Počet psů (Procentuální podíl, %)*
Dárek z jiného města	138 (33,6 %)
Útulek	59 (14,4 %)
Dárek ze stejného města	58 (14,1 %)
Štěně vlastního psa	52 (12,7 %)
Koupili z jiného města	39 (9,5 %)
Koupili od psovoda ze stejného města	32 (7,8 %)
Našli	24 (5,8 %)
Koupili ve stejném městě	4 (1,0 %)
Jiné**	5 (1,2 %)
Celkový počet	411 (100,0 %)

*počet psů podle typu původu/celkový počet psů z dotazníků.

** Jiný původ: 1) Veterinární klinika 20% (1/5); 2) Nevím 80% (4/5)

Z 2180 domácích psů z šesti okresů v Antananarivu (Madagaskar) 20,9 % psů žijí v domě nebo na zahradě, 79,1 % žijí většinu času venku. Podle původu psů 36,0 % bylo od jiné

osoby, 28,2 % se narodilo od vlastního psa, 25,7 % bylo koupeno a 10,1 % bylo adoptováno z útulků nebo z ulice (Tabulka 2) (Ratsitorahina et al., 2009).

Tabulka 2. Data o původu psů z města Villa de Tezontepec, Hidalgo, Mexiko, 2015 (Kisiel et al., 2016)

Původ psa	Procentuální podíl, %
Od jiné osoby	36,0 %
Štěně vlastního psa	28,2 %
Koupili od psovoda	25,7 %
Útulek / Našli	10,1 %

3.5 Rozmanitost plemen psů

Kvůli aktivní selekci psů člověk vytvořil více než 300 běžně známých "plemen" s různými fenotypickými vlastnostmi - od dvoukilogramové čivavy až do 40-50 kilogramového irského vlkodavu (Coile, 2007). Nyní domácí pes je nejvíc fenotypický proměnlivý druh ze všech savců (Lindblad-Toh, 2005). Spolu s řadou tělesných znaků a velikostí, plemena psů měly také selekce pro behaviorální znaky, které napomáhají pracovním potřebám, jako je lov, stáda a ochrana (Serpel, 1995). Podle průzkumu Pedersen et al. (2013) genetická rozmanitost psů byla srovnávána mezi osmi plemeny vybraných především kvůli vzhledu (standardní pudl, italský greyhound a výstavní anglický setr), vzhledu a výkonů (Bretaňský ohař), převážně výkonů (německý krátkosrstý a drátosrstý ohař) nebo výhradně výkonů (anglický a irský setr).

Moderní venkovní psy, které lépe odrážejí rodovou genetickou rozmanitost, byly použity za standard. Pro každé plemeno bylo zjištěno čtyři až sedm mateřských haplotypů a jeden až dva otcovských haplotypy, jeden obvykle byl dominantním. Rozmanitost mateřských kombinací alel venkovních psů byla největší, střední u výkonných plemen a nejnižší u plemen, chovných kvůli zevním vlastnostem. Sdílení mateřských haplotypů došlo u všech plemen, zatímco otcovské kombinace alel byly více specifické pro každé plemeno. Téměř všechny otcovské haplotypy byly identifikovány mezi venkovními psy s výjimkou dominantního Y-haplotypu v Bretaňského ohaře, který nebyl dosud identifikovaný. Nejvyšší heterozygotnost, která založená na čtyřiaadvacáté autozomálních mikrosatelitech, byla nalezena u venkovních psů a nejnižší ve výstavních plemenech psů. Analýza hlavních komponent ukázala, že plemena výstavního typů byla odlišná od plemen těžce používaných pro výkonnou činnost, která se později zhromažďely blíže s venkovními psy. Bretaňský ohař je dobře vyšlechtěné duální plemeno s výstavním a pracovním typem, které z genetického hlediska stalo mezičlánkem mezi výstavními a výkonnými plemeny. V porovnání se svými příbuznými venkovními psy, genetická rozmanitost všech moderních plemen psů se viditelně snížila, ještě vyšší redukce genotypové variability byla zaznamenána ve výběru výstavních psů (Pedersen et al, 2013).

3.5.1 Čistokrevná a smíšená plemena

Ze všech psů žijících v domácnostech v USA, podle americké veterinární lékařské asociace, procentuální podíl smíšených plemen psů se odhaduje na přibližně 53 % a 44 % podle americké asociace produktů pro mazlíčky. V Německu a ve Velké Británii je přibližně 31 - 33

% psů smíšených plemen, zatímco v Austrálii smíšená plemena stanoví polovinu populace psů žijících v lidských domácnostech (Turcsán et al., 2017).

Podle studia Turcsán et al. (2017) dotazníkové údaje byly shromážděny z průzkumu psů žijících v Německu, ve kterém se zúčastnili 7 700 čistokrevných psů reprezentujících více než 200 plemen a 7 691 zástupců křížených plemen bylo zjištěno, že podle odpovědí jejich majitelů smíšená plemena byly méně klidné, méně společenské vůči ostatním psům a vykazovaly problematičtější chování než čistokrevníci, měly ale vyšší schopnost se učit. Smíšené plemena a čistokrevná plemena měla podobný stupeň schopnosti se učit a odvážnosti. Nicméně dvanáct z 20 demografických faktorů a faktorů chovu psů se lišilo u čistokrevných a smíšených psů a dva faktory vykazovaly značné rozdíly: kastrace byla provedena častěji u smíšených plemen a zejména ve starším věku než u čistokrevných, což by mohlo vést k viditelným rozdílům v chování. Tyto rozdíly mohou být částečně způsobeny selektivními silami, ale to ještě není prokázáno. Výsledky naznačují, že na rozdíl od "průměrných" čistokrevných psů smíšené plemena představují zvláštní skupinu s charakteristickými behaviorálními rysy (Turcsán et al., 2017).

3.6 Popularita plemen psů

Popularita plemen psů je druhem velkého a zdánlivě náhodného kolísání, které je obvykle považováno za charakteristický znak módy (Herzog, 2006; Herzog et al., 2004). Počet registrací irských setru podle Amerického Kennel Klubu v roce 1961 stanovila kolem 2 500 psů a více než 60 000 v roce 1974, přičemž do roku 1986 klesla do 3 000 registrací. Jiná plemena také vykazují podobné kolísání (Ghirlanda et al., 2013a). Ghirlanda et al. (2013b) nenašli žádné indikace, že plemena s více žádoucím chováním, s větší délkou života nebo s menším množstvím zděděných genetických poruch byly populárnější, než ostatní plemena. Ghirlanda et al. (2013a) nenalezli žádné potvrzení, že chování, zdraví nebo dlouhověkost jsou důležité při určování popularity plemene. Data spíše ukazují, že nejoblíbenější plemena mají závažné zdravotní problémy a možná i problémy s chováním. Například, bylo zjištěno negativní korelace mezi popularitou a schopností výcviku a pozitivní korelací mezi popularitou a problémy s odloučením, strachem vůči jiným psům a agresí vůči majitelovi. Plemena se mohou stát populárními navzdory problematickému chování spíše, než kvůli dobrému chování (Ghirlanda, 2013b).

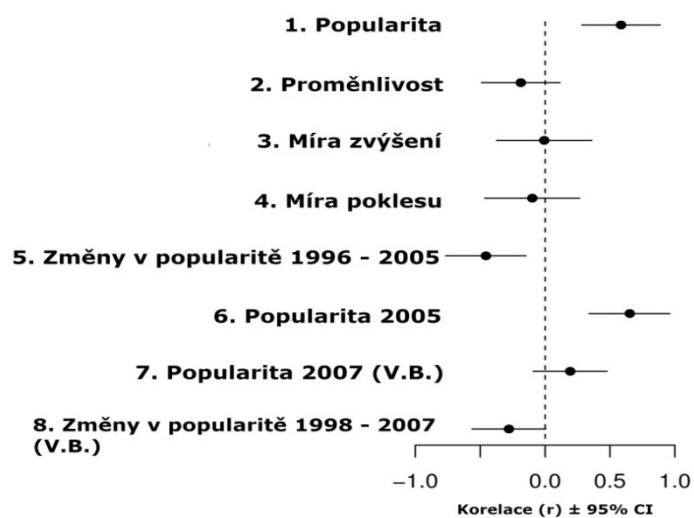
3.6.1 Charakteristika plemen

Jak odborníci (Notari et Goodwin, 2007), tak i veřejnost, která je méně povědomá s plemeny psů (Bennett et Mornement, 2009; Walsh et al., 2007), vyvinuli přesvědčení o typickém chování plemen. Zatímco asociace může vzniknout mezi určitými typy psů a agresí vůči lidem, spolehlivost charakteristiky plemen při pozitivní identifikaci psů zapojených do těchto typů incidentů je kontroverzní a diskutována (Lockwood et Rindy, 1997; Patronek et al., 2013). Negativní vnímání některých plemen psů, zejména plemen typu "bull", může být ovlivněno případy agrese vůči člověku, včetně případů poranění a smrti u psů (Sacks et al., 1989; O'Brien et al., 2015). Tato skupina plemen primárně byla selektována pro býčí a psí zápasy, proto tato plemena projevovaly zvýšenou náchylností k agresí vůči jiným psům a jiným zvířatům, s intenzitou destruktivity při útoku, což pravděpodobně přispívalo k takovému vnímání veřejnosti (Lockwood et Rindy, 1997; Duffy et al., 2008).

Podle hypotézy Gunter et al. (2016) vnímání psů typu "pit-bull" nepříznivě ve srovnání s jinými typy plemen bylo podpořeno hodnocením přízpusobivosti a behaviorální hodnocením účastníků. Vzhledem k celkovému vlivu šesti hodnocených charakteristik posuzovaných ve studiu Gunter et al. (2016), zjištění podporují tvrzení, že morfologické rozdíly vyvolávají určité asociace o chování psů bez ohledu na informaci o chování konkrétního psa (Wright et

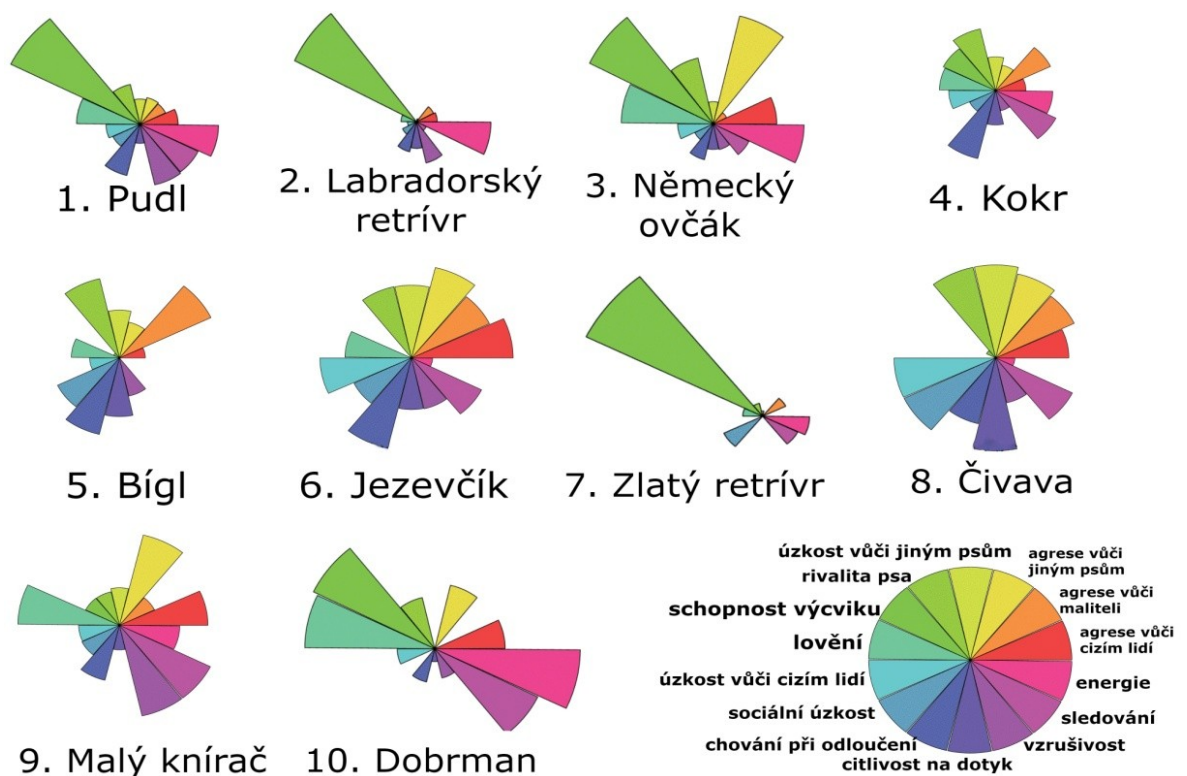
al., 2007). Zatímco stereotypizace je často diskutována v osobním vnímání, její definice, jako kategorické přiřazení, založená na vzhledu a navazujících atribučních znacích se může vztahovat také na vnímání člověkem plemen psů. V své práci Gunter et al. (2016) potvrdili i další stereotypy plemen psů. Plemeno border kolie ve srovnání s ostatními psy mělo výrazně vyšší hodnocení v inteligenci k jiným psům, což je odpovídá americkému standardu Kennel Clubu, podle kterého této plemeno je "inteligentní, živé, zvědavé a vnímavé". Podle Protopopova et al. (2012), tyto preference také bylo zaznamenáno podle procenta adopce psů z útulku a typu plemene adoptovaného psa. Celkově se jednalo o malá plemena, ovčácká a sportovní plemena měli hodnotu adopce téměř 80 %, zatímco bojová plemena (včetně pitbulů) měly míry do 50 %.

Obrázek 2 ukazuje korelace mezi počtem zděděných poruch ovlivňujících plemeno a aspekty popularity plemene v USA a Velké Británii. Ghirlanda et al. (2013a) zaznamenali silnou pozitivní korelaci mezi popularitou plemene v USA a počtem zděděných poruch (řádek 1), které jsou charakteristickými pro plemeno, a žádná korelace mezi počtem poruch a kolísáním nebo rychlostí růstu (řádky 2 - 4) popularity plemene nebyla zaznamenána. Zjistili také, že plemena s větším počtem poruch se v období 1996-2005 (řádek 5) snižují v popularitě. Celkově této výsledky naznačují, že populární plemena nesou značnou zdravotní zátěž a že v posledních letech veřejnost má tendence vyhýbat se plemenům s většími zdravotními problémy. Ghirlanda et al., 2013a také zjistili, že plemena s více zděděnými poruchami jsou více populární, spíše než méně populární, což naznačuje, že zdravotní důvody byly druhotné při rozhodování o získávání psů i při chovu psů.

Obrázek 2. Popularita a geneticky podmíněné choroby (Ghirlanda et al., 2013a)

Ghirlanda et al. (2013a) zkoumali vztah mezi charakteristickými vlastnostmi plemen psů a jejich popularitou v letech 1926 až 2005. Zvážili zdraví, délku života a chování, jako je agrese, schopnost výcviku a úzkost. Zjistili, že celková popularita plemene, kolísání popularity a míra růstu a poklesu kolem vrcholů popularity obvykle nevykazují žádnou korelaci s těmito charakteristikami plemen. V průzkumu se zúčastnilo 9046 psů z 92 plemen a bylo vyřazeno plemena s celkovým počtem méně než 20 jedinců. Data American Kennel Club byla dostupná pro 80 plemen, což odpovídá 8 645 psům. Nezbytnou podmínkou, aby vlastnost ovlivnila popularitu plemene, je, že plemena se podle této charakteristiky výrazně liší. Obrázek 3 ukazuje příklady takových variant pro 10 nejpopulárnějších plemen v databázi American Kennel Club. Mezi počtem dědičných poruch a délkou života (průměrná délka 11,45 let, rozmezí 6,3 až 14,3) se vyskytly výrazné rozdíly (Ghirlanda et al., 2013a).

Obrázek 3. Hodnocení chování a temperamentu pro 10 nejpopulárnějších plemen psů (Ghirlanda et al., 2013a).

Výsledky průzkumu Ghirlanda et al. (2013a) naznačují, že móda, neboli sociální vliv, je důležitější než funkce při výběru plemen psů. Rozdíl mezi módou a funkcí je pro studium kulturní evoluce prominentní.

3.7 Klíčové faktory ovlivňující výběr plemene psa

Vzhledem k přebytku morfologicky různorodých plemen, jak si lidé vybírají určité plemeno pro svého psiho společníka? Mezi faktory ovlivňující výběr domácího mazlíčka, včetně plemen, patří osobnost člověka (Podberscek et Gosling, 2000), jeho sociální stereotypy (Budge et al., 1997), odpovídající fyzické možnosti (Coren, 1999; Roy et Cristenfeld, 2004) a móda (Ghirlanda et al, 2013b).

Vztah mezi majitelem a jeho psem má mnoho společných rysů jako vztah mezi rodičem a dítětem. Může to být způsobeno tím, že lidé mají silnou tendenci pohlížet na psa a také ho opečovávat jako dítě (Prato-Previde et al., 2003). Podle Roy et Christenfeld (2004) stejně jako majitelé připomínají své psy, připadá nám psychologicky připomínat naše partnery. Výsledky naznačují, že když si lidé vybírají zvíře, hledají takovou, která se na nějaké úrovni podobá, a když vyberou čistokrevného jedince, dostanou přesně to, co chtějí na podvědomí úrovni (Roy et Christenfeld, 2004).

Podle Kisiel L. M. et al. (2016) mezi důvody, proč si lidé pořizují fenky, patří záměr prodávat štěňata (31,6 %), pro zdraví a potřeby své feny (26,3 %), přání mít více psů (10,5%) a přání mít samce (5,3%). V tomto průzkumu se zúčastnilo 19 fen, které byly těhotné během posledního roku (Tabulka 4).

Tabulka 4. Důvody pro chov fen (Kisiel et al., 2016).

Důvody	Počet psů (Procentuální podíl, %)*
Prodej štěňat	6 (31,6 %)
«Pro zdraví a potřeby své feny»	5 (26,3 %)
přání mít více psů	2 (10,5 %)
přání mít samce	1 (5,3 %)
Majitel neposkytl odpověď	5 (26,3 %)
Celkový počet	19 (100,0 %)

Bylo zjištěno, že mnoho individuálních a fenotypických vlastností psů koreluje s úspěchem adopce. Weiss et al. (2012) zjistili, že se jedná o jediný nejdůležitější důvod, který osvojitelé vybrali svého nového psa; podle Protopopově et al. (2012), potenciální adaptátoři jsou schopní pouze podle jejich atraktivity na fotografiích rozlišovat psy, kteří byli adoptovaní od těch, kteří se zůstávali v útulku. Ramirez

(2006) nahlásil, že majitelé psů vzpomínají na vzhled, osobnost a přitažlivost svého psa jako důvody pro výběr svého současného psa. Němcová a Novák (2003) zjistili, že více než třetina

respondentů hodnotí vzhled jako nejdůležitější faktor při výběru psů. Vzhled psa byl velmi důležitý pro lidi, kteří chtěli adoptovat psa, proto můžeme říct, že plemeno ovlivňuje atraktivitu jedince (Gunter LM, 2016).

Podle Miklosi (1998) psi jsou schopni poznat mnoho typů lidských gest včetně ukazování, uklonění, kývání, otáčení hlavy a hledění jako podněty k nalezení místa skrytého jídla (Miklosi et al., 1998). Nedávná studie ukázala, že plemena vybraná pro práci v úzké spolupráci s lidmi (např. ovčáci a husky) jsou efektivnější při použití gesta člověka než plemena, která nebyla selektovaná pro práci s lidmi (např. basenji a toy pudl) (Wobber et al., 2009)

Většina průzkumu byla provedena na základě počtů registraci American Kennel Club, ony nemohou dokonale odrážet, co mají rády a nemají rády nadšence čistokrevných psů. Za prvé, mnoho majitelů nepodávají registrační doklady. Za druhé, některá populární plemena, například americký pitbul teriér, není uznaným plemenem AKC, i když mohou být registrovány jinými kluby chovatelů. A konečně, několik populárních plemen bylo v poslední době uznáno AKC a jako důsledek má zavádějící nízké registrační čísla (Herzog, 2006).

3.7.1 Vliv masmédií na výběr plemen psů

Móda a rozmar jsou důležité jevy, které ovlivňují mnoho individuálních rozhodnutí (Ghirlanda et al., 2013b). Stejně jako onemocnění, preference a chování jsou nakažlivé (Gladwell, 2000). V éru televize a internetu se novinky šíří s neuvěřitelnou rychlostí. Mezi příklady rozsáhlých sociálních nákaz jsou takové různorodé jevy, jako jsou změny v popularitě dětských jmen (Hahn et Bentley, 2003; Lieberman, 2000), dámské módě (Richardson et Kroeber, 1940), psychiatrických poruchách (Acocella, 1999), a v míře sebevražd (Gould et al., 2003). Podle studia Ghirlanda et al. (2010) na základě analýzy více než 48 milionů čistokrevných registrovaných štěňat bylo prokázáno, že móda je hlavním faktorem při rozhodování o získávání čistokrevných psů. Přestože v anthrozoologické literatuře byla diskutována móda při výběru společenských zvířat (Grier, 2006), neexistují žádná publikovaná kvantitativní studia demografických údajů o rychlých kulturních změnách v preferencích zvířat.

Role psa se v životě člověka hodně změnila dokonce v porovnání s minulými 100 let. I když v dnešní době již tolik nepoužívají psa pro ochranu majetku či na lovech, je jeho pozice v životě mnoha lidí nezastupitelná. Kvůli svému přátelským vlastnostem a lásce k paničce, psy se dostaly ze zahrad a psích bud do domů, bytů a dokonce postelí lidí. Nová éra ve vztahu mezi psem a jeho majitelem se začala přibližně v 80. letech minulého století. Jelikož je soužití

člověka se psem dlouhé po staletí, dostal se pes do literatury, filmů, divadla, sochařství či malířství. Pes jako literární hrdina nás provází již od starého věku a tím se nenápadně dostává do života nás všech. Dává nám výchovné lekce, učí nás lásce, soucitu a porozumění (Galajdová, 2011).

Studio S. Ghirlanda (2013b) bylo první, v kterém posuzovali vliv filmů po mnoho desetiletí a první studio, které vyhodnotilo účinek produktu filmového umění ve vztahu “chování-volba plemene psa” - co je předmětem nepředvídatelné kolísání typické pro módu a pobláznění (Ghirlanda et al., 2013a) Dřív bylo zjištěno vliv filmů na individuální chování, například kouření cigaret. Všechno závisí na povaze osoby: někteří mohou vnímat, co se děje na obrazovce jako hra, a film - jako zábava; ostatní - vezme všechno vážně a snažit se identifikovat s obrazy hrdinů. Obvykle člověku je těžko ovládat své myšlenky, které vznikají v hlavě sami, když se dívá na další mistrovské dílo (Distefan et al., 2004). Při sledování filmu člověk zapomene na všechny problémy, ponoří se do světa hrdinů a snaží se stát jedním z nich. Lidé vnímají sledování filmu jako způsob zábavy, ale málo lidí vážně uvažuje o jeho dopadu na náš mozek, emoce a náladu (Ghirlanda et al, 2013b). Existují dva typy vnímání toho, co se děje na obrazovce. V prvním případě se člověk jednoduše dívá na film, užívá si ho, ale uvědomuje si, že je to jenom jeden ze způsobů zábavy. To znamená, že existuje vliv, ale je tak malý, že po filmu na něj velmi rychle zapomeneme. Ve druhém případě když člověk je příliš vážný ohledně toho, co se děje na obrazovce: bude se snažit podobat se hrdinům, snažit se najít podobnost toho, co se děje na obrazovce a v jeho životě. V tomto případě film má obrovský dopad a obzvlášť nebezpečnými jsou seriály (Distefan et al., 2004). Ve svém studiu Ghirlanda et al. (2013b) zkoumali dopad masmédií na populární kulturu, který ukazuje, že vydání do distribuce filmů s psy často souvisí s nárůstem popularity vystupujících plemen, a to až po 10 letech po vydání filmu. Zjistili také, že vliv filmu na popularitu plemene koreluje s odhadovaným počtem diváků během úvodního víkendu filmu, což je odražením zájmu k filmu mezi širokou veřejností. Vliv filmu na popularitu plemene byl nejsilnější na počátku 20. století a od té doby klesá. K těmto závěrům dospěli prostřednictvím nové, široce aplikovatelné metody měření kulturního dopadu událostí, které mohou odhalit efekt události probíhajících kulturních trendů. Takže starší filmy obecně souvisí s většími trendovými změnami, než filmy, které byly vydané později. Dvěma možnými důvody klesajícího vlivu filmů jsou zvýšená konkurence s jinými médii, například internetové servery pro sdílení videosouborů, a také zvýšená konkurence mezi filmy. Výsledky studia Distefan et al. (2004) a Ghirlanda et al. (2013b) naznačují, že počet diváků během zahajovacího víkendu filmu je dobrým příkladem budoucího vlivu filmu na lidovou kulturu. Celkově Ghirlanda et al.

(2013b) naznačuje, že prohlížení filmu může způsobit dlouhodobou preferenci plemene, která se může projevit později, např. když přijde čas kupovat nového psa. Změny trendu se vlastně zvyšují, jestliže, například, budeme zkoumat počet registraci psů během delšího období. Například z čtrnácti případů, u kterých lze vypočítat desetileté trendy, je spojeno se silnějšími 10letými změnami trendů než za dva roky. Tyto údaje naznačují, že filmy, kde pes se objevuje v jedné z hlavních rolí, mají tendenci používat plemena, jejichž popularita se po určitou dobu zvyšuje. Tímto způsobem se může objevit pozitivní zpětná vazba, kdy rostoucí popularita může zvýšit šance, že plemeno vyberou pro hlavní role ve filmech, což může zvýšit popularitu dále. Tyto výsledky platí pro desetileté trendy, nikoli však pro trendy v kratších obdobích. To předpokládá, že určitý trend (buď náhodným pozorováním, nebo průzkumem trhu) vyžaduje nějaký úsek času, proto mezi rozhodnutím o výběru plemene a od uvedení filmu do kin je zpoždění několik let (Ghirlanda et al., 2013b).

3.7.2 Faktor plemena šampiona výstav na výběr plemen psů

Cílem výstav psů v dnešním období je kontrola standardu plemene a zlepšování zejména fenotypových vlastností ve směru zdravé populace, aby narovnal zdravotní stav populace psů po několika desetiletí šlechtění výhradně zevních vlastností a bez znalosti základů genetiky (Herzog et al., 2004).

Podle Pedersen et al. (2013) genetická rozmanitost plemen psů byla srovnávána mezi osmi plemeny psů vybraných především pro vzhled (standardní pudl, italský greyhound a výstavní anglický setr), vzhled a výkon (Bretaňský ohař), převážně výkonnost (německý krátkosrstý a drátosrstý ohař) nebo výhradně výkon (anglický a irský setr). Moderní venkovní psy, které lépe odrážejí rodovou genetickou rozmanitost, byly použity jako standard. V každém plemeni byly zjištěné čtyři až sedm mateřských haplotypů a jeden až dva otcovských haplotypy, jeden obvykle byl dominantním. Rozmanitost mateřských kombinací alel venkovních psů byla největší, střední u výkonných plemen a nejnižší u plemen, chovných kvůli zevním vlastnostem. Sdílení mateřských haplotypů došlo u všech plemen, zatímco otcovské kombinace alel byly více specifické pro každé plemeno. Téměř všechny otcovské haplotypy byly identifikovány mezi venkovními psy s výjimkou dominantního Y-haplotypu v Bretaňského ohaře, který nebyl dosud identifikován. Nejvyšší heterozygotnost, která založená na čtyřiadvacáté autozomálních mikrosatelitech, byla nalezena u venkovních psů a nejnižší ve výstavních plemenech psů. Analýza hlavních komponent ukázala, že plemena výstavního typů byla odlišná od plemen těžce používaných pro výkonnou činnost, která se později shromáždila blíže s venkovními psy. Bretaňský ohař je dobře vyšlechtěné duální

plemeno s výstavním a pracovním typem, které z genetického hlediska stalo mezičlánkem mezi výstavními a výkonnými plemeny. V porovnání se svými příbuznými venkovními psy, genetická rozmanitost všech moderních plemen psů se viditelně snížila, ještě vyšší redukce genotypové variability byla zaznamenána ve výběru výstavních psů (Pedersen et al., 2013).

Herzog et al. (2004) zkoumali, může-li vítězství na výstavách psů, jako na Westminster Kennel Club Dog Show, mít vliv na popularitu plemen psů. Oni porovnávali počet registrovaných jedinců pro plemeno vítězů po dobu 5 let před a pět lety poté, který vyhrál titul "Best in Show" ve Westminsteru s registrací nevýherních plemen během stejného období. Oni zkoumali roky 1946 až 2002. Ačkoli to bylo očekávané, že vítězství ovlivňuje popularitu plemen psů, ale výsledky ukazují, že plemena s vyznamenáním "Best in Show" na výstavě Westminster Dog Show neměla nárůst počtů nových registrací podle Westminster Kennel Club. Takže i přes to, že více než 5,3 milionu diváků v roce 2003 sledovalo výstavu Westminster Kennel Club Show, výsledky zřejmě nemají vliv na popularitu vítězného plemene (Herzog et al., 2004).

3.7.3 Vliv psychologického dospívání člověka na výběr plemen psů

Pokud jde o biologii, první forma vztahu mezi lidmi a psy, která se objevila již před několika tisíci lety, je komenzálismus, co je jedním z typů koexistence různých druhů, který se vyznačuje tím, že jeden organismus žije na úkor druhého, aniž by docházelo k němu některý poškození. Jídlo, které bylo blízko parkoviště lovců a sběračů, přitahovalo vlky. Nicméně když lovci a sběrači si začali brát do obydlí mladé vlky a nechaly se množit pod jejich ochranou, vztah mezi druhy získaly podobu mutualismu - varianta symbióze, v němž oba druhy si pomáhají navzájem.

Podle A. Bandury a jeho sociálně-kognitivní teorie dítě si vytváří tendence k určitému způsobu chování na základě sociální zkušenosti, prostřednictvím interakce, respektivně identifikace s jinými lidmi, především s těmi, kteří jsou pro ně nějak významní. Z toho důvodu je nesmírně důležité, aby těmi správnými dospělými, kteří budou vzory pro dítě v ekonomickém chování, byli právě rodiče. Rodina je malá sociální skupina (Vágnerová, 2005). Podle Woloy (2005) dítě se učí tolerovat nedokonalost psů, vede poté k toleranci vlastních nedostatků. Slouží tedy jako zrcadlo. Pes přijímá dítě bez předsudků a v dítěti vytvoří pocit, že ho na celém světě chápe alespoň on. Děti hledají ve psech sociální oporu zejména v dobách, kdy se jim nedaří nejlépe. Vztah se psem by ovšem nikdy neměl narušovat vztahy s ostatními lidmi (Ohl et Endenburg, 2007). Pes má význam pro kognitivní, emocionální, morální a sociální vývoj dítěte. Proč se tomu tak děje ovšem nebylo ještě zcela objasněno.

Děti přisuzují psům v rodině emocionální a sociální význam. Rodiny si často pořizují psa právě kvůli dětem. Děti si se psem vytvářejí emocionální vazby a ve chvílích nejistoty utíkají ke psovi jako k sociální podpoře (Galajdová, 2011).

Matějček (2007) tvrdí, že duševní vývoj a věk dítěte určují, jak bude dítě vnímavé vůči podnětům, které mu život s domácím mazlíčkem přináší. Pro batole je pes pouze zajímavý pohybující se objekt, ale i tak se dítě naučí důvěřovat zvířeti a nebát se ho. Batole se naučí sebeovládání a chápání potřeb druhých, v čemž jim musí ze začátku hodně dopomoci rodiče se svým přístupem ke zvířatům. Pes naučí batole brát ohledy i na jiné bytosti než pouze na sebe. Dítě se též může naučit žít přítomností (stejně jako pes), zapomínat na nesrovnalosti a vždy začínat znovu s dobrou náladou (Galajdová, 2011). Pro dítě předškolního věku je již pes kamarádem a společníkem. Je to trpělivý posluchač, za kterého je dítě již schopno převzít určitou část odpovědnosti. Pro rodiče je důležité se během konfliktů zastat též psa, což dítěti pomáhá v jeho sociálním vývoji. Pes získává k dítěti respekt a lásku, když o něj pečuje a vnímá ho. Pes má v tomto období pro dítě funkci důvěrníka, který mu pomáhá ve světě dospělých, 20 který je pro děti často nesrozumitelný. Významná je funkce psa především pro jedináčky. Pro děti předškolního věku přináší pes poznání, že život je něco jedinečného a osobitého. Dítě už se nechová ke zvířatům jako k hračkám, ale jako k živým tvorům (Galajdová, 2011). Velmi specifický význam má zvíře pro děti středního školního věku, tedy od osmi let. Není také náhodou, že je to období, kdy dítě po mazlíčkovi nejvíce touží. V této době dochází u dětí k diferenciaci jejich identity dle pohlavní příslušnosti. V této fázi se u dětí rozvíjejí tzv. rodičovské postoje vůči malým dětem. Jsou tedy schopny se bez předešlého učení postarat např. o malého kojence. (Matějček, 2007). V období puberty můžeme od dítěte již očekávat, že převezme větší část odpovědnosti za zvíře. V tomto období děti již netouží po živé hračce, ale vidí v psovi spíše kamaráda a společníka.

Psovitě šelmy mají silnou vazbu a náklonnost k matce, která obvykle trvá od narození až do příchodu dospělosti jedince. U domestikovaných psů tato vazba přesměrovává od matky do svého panička se, a tato láska se pak zůstává i v dospělosti. Proto v průběhu druhových změn, které se objevily jako následek domestikace, pes dostal nové fenotypové znaky charakteristické pro neonatální periodu, a člověk v něm také může dítě vidět. Primárním vysvětlením našeho citu ke zvířatům, zejména psům může být neotenie, která znamená dosažení pohlavní dospělosti před ukončením juvenilní periody (Masson, 1999).

Většina dětí jsou do značné míry obrazem a odrazem osobnosti svých rodičů (někdy i sourozenců) a jakoby kopií stylu jejich sociální komunikace. Tato schémata a vzorce chování usnadňují dítěti sociální interakci a navazování pozitivních sociálních vztahů. Dítě pozoruje a

napodobuje způsoby chování a jednání rodinných příslušníků, zejména pokud se s nimi identifikuje (Kohoutek R., 1973). Pes má schopnost upevňovat vztahy a dynamiku v rodině. Domácí mazlíček sblizuje členi rodiny při starání o a během společenských her, kde se nachází domácí mazlíky, méně se hádají (Dossey, 2003). Podle Westgarth et Heron (2010) měla matka-li děti během svého dětství domácího mazlíčka, pak byla silným indikátorem vlastnictví zvířat ve své vlastní rodině v budoucnosti. Westgarth et Boddy (2013) zjistili, že jediné dítě v rodině nebo nejmladší děti více či méně pravděpodobně neměly náchylnost mít vlastní zvířata v porovnání se staršími sourozenci, ale konečně projevovaly větší přitažlivost ke svým mazlíčkům; dvacet sedm procent dětí, které mají v rodině psa, nahlásilo, že žije se psem plemena typu "Bull", které zahrnují bulteriéra, pitbulteriéra a amerického staffordshirského teriéra a jejich oblíbeným psím plemenem je staffordshirský bulteriér. Multivariabilní regresní modelování identifikovalo řadu proměnných spojených s vlastnictvím různých domácích zvířat a silou připoutání k oblíbenému domácímu zvířeti. Dívky pravděpodobně vlastnily většinu druhů zvířat, ale nebyly více nebo méně připoutány k jejich oblíbeným zvířatům, než kluky (Westgarth et Heron, 2010). Pohlaví, etnická příslušnost a socioekonomický status byly spojeny s vlastnictvím domácího mazlíčka a statusem sourozence s úrovní připoutanosti k domácímu zvířeti. Jsou důležité zvážit při provádění výzkumu přínosů pro zdraví a rizik společného dětského fenoménu dospívání s domácími zvířaty (Westgarth et Boddy, 2013). Pes by měl být pořizován do rodin, kde jsou na psa připravení, umějí s ním zacházet a vychovávat ho. Rodiče by dobře měli znát své děti, zvážit své časové možnosti pro výchovu jak dítěte, tak psa. Nikdy není vhodné pořizovat dítěti psa, protože na samotné dítě rodič nemá čas. Pes nesmí sloužit jako náhražka rodičovské pozornosti nebo hračkou pro dítě (Galajdová, 2011).

3.8 Problémové chování psů

Majitelé psů a koček, veterináře a novináře vždy zajímalo, proč se v dnešní době v chování psů a koček objevují odchylky od normy mnohem častěji, než dříve (Abrantes, 2009). Pokud jde o výběr nového psiho společníka, volba nevhodného plemene by mohla mít hroživé následky, pokud jde o pohodu majitele i psa. Přestože typické chování různých plemen psů přitáhlo značnou vědeckou pozornost (Mehrkam et Wynne, 2014). Během dlouhého procesu domestikace cílená a přísná selekce minimalizovala výskyt takového chování u psů a koček. V minulosti zvířata s vážnými odchylkami v chování byla zničena bez dlouhého rozmyšlení. Dokonce i v našich dnech je takový uděl chápáno mnoha zvířaty. Progres v chovu domácích zvířat v průmyslově rozvinutých zemích Evropy vedl ke vzniku určitých názorů, což přispělo k tomu, že na rozdíl od minulosti se mnoho zvířat s behaviorálními anomáliemi nezabírá. Majitelé považují je za společníky a členy rodiny a snaží se vzít v úvahu jejich individuální charakteristiky. Lidé obklopují domácí zvířata svou láskou a cítí se s nimi spojeni, jako s dětmi, a zodpovídají za jejich fyzické a duševní zdraví (Askew, 1996).

Statistické údaje, které umožňují porovnat frekvenci behaviorálních anomálií u psů a koček v naší době, a ještě před 50 - 100 lety, prostě neexistují. Předpokládají však, že v dnešní době se životní podmínky nezměnily tak vážně, jak se veřejnost o tom domnívá. Majitelé domácích zvířat se setkávali se stejnými problémy, a zdá se, že teď se prostě změnila jejich reakce (Askew, 1996). Podle Lund et al. (1996) v Dánsku se nejčastěji objevují problémy spojené s nedostatečným výcvikem a výchovou psa. Těmito problémy trpělo 20,1 % z 3975 vyšetřených jedinců. Na druhém místě, udávají agresivita vůči cizím psům (31,37 %). Třetí nejčastější porucha chování byla separační úzkost, zastoupená z 21,03 %. Následoval strach ze střelby (21,03 %), jiné druhy úzkostného chování 8,9 %. Ostatní poruchy byly zastoupeny pouze zřídka. Jedná se o chování nechtěné, které se odlišuje od toho, co je majitel ochoten akceptovat. (Rugbjerg et al., 2003).

Askew (1996) se domnívá, je-li to příznak nemoci naší moderní společnosti, jako důsledek přeplněnosti měst, nebo v důsledku příliš vysokých požadavků pro domácí zvířata; možná lidé nahrazují zvířaty přátele nebo děti, nebo prostě jim nedávají takovou pozornost jako během minulých let, nebo možná majitelé nechávají psy a kočky příliš dlouho v bytech. Tento problém bývá často označován jako separační úzkost, tedy strach z odloučení (Abrantes, 1999a), neboť je to chování, které pes projevuje výhradně v nepřítomnosti majitele. Pes je zvíře žijící ve velkých smečkách, kde odloučení od ostatních znamená značné snížení šance na přežití. Psi ve strachu vyjí, štěkají, ničí vybavení bytů, kálí a močí v domácnosti, může

také dojit k sebepoškozování. Jedna se zejména o skupině společenských plemen z 9 skupiny podle Mezinárodní kynologické federace (FCI), kteří mají silnou vazbu se svým majitelem nebo hyperaktivní plemena, například plemena skupiny teriérů a severských psů, mají tendence k ničení bytu, protože byli šlechtění na dobrý výkon a mají hodně energie, kterou nemohou zdržovat. Však nepočítáme to za problémové chování v případě štěněte (Palestrini et al., 2010).

Problémové chování psů často vznikaje kvůli nerozumění potřebám psa majitelem a způsobu jeho vyjadřování. Podle Konok et al. (2015b) majitelé tvrdili, že jsou schopné poznat 83 % primárních emocí a 58 % sekundárních emocí svých mazlíčku. Majitele plemen skupiny se zakrnělým ocasem a brachycefalních plemen narazí na problém, že nerozumí emocím a řeči těla vlastního psa. Občas to vyvolává také problém v komunikaci s jinými psy, protože nejsou schopní rozeznat hru a agrese.

Problémové chování nemusí být nenormální či patologické, často se jedná o normální druhové chování. Ne konzistence postav nebo vlastností majitele a psa vede také k problémům (Abrantes, 2009). Strickler et Shull (2014) zaznamenali menší náchylnost k poškozování majetku a celkem k problémovému chování při minimálně třicetiminutové hře s majitelem jednou ve dne.

Jedním z největších negativ soužití lidí a zvířat může být agresivita psa zaměřená na člověka. Nejobecnější předpoklad o vzniku agresivity vůči člověku se zakládá na socializaci daného jedince a jeho zkušenostmi. Některé výzkumy poukazují též na rozdílné dispozice jednotlivých psích ras. Z analýzy případů napadení člověka psem vyšlo najevo, že většina útočících psů byla ve srovnání s ostatními psy bázlivá, starší a měla menší hmotnost. Ve většině případů se jedná o nevyjasnění dominačního vztahu mezi člověkem a psem (Říčančková, 2007). Agresivita může být teritoriální, kdy pes napadá osoby, vstoupily na území, které pes brání, jako je zahrada, dvůr, ale může to být i místo častého venčení. Druhou skupinou je agresivita obranná, která být vyvolána přímo negativním stimulem způsobeným cizí osobou, nebo strachem po předchozí špatné zkušenosti. Třetí skupinou je agresivita ze strachu, která vzniká v situacích, kdy pes nemůže utéci nebo se jinak vyhnout střetnutí (Gbelec, 2005). Je samozřejmé, že pokud majitel bije psa nebo ho týrá nějakým jiným způsobem, pes se brzy stane depresivním nebo nervózním a plašivě agresivním. Nicméně, jsou majitelé, kteří milují svého psa ze srdce, ale kvůli rozdílu charakterů nebo schopností psa a majitele, pes stále trpí od komunikací s jeho pánem. V důsledku toho má problémy s chováním (Matějček, 2007).

Každý, kdo si kupuje štěně, ze začátku je připraven na to, že kvůli chování mazlíčka může se narazit na nějaké problémy. Stává se, že štěně hryze boty nebo jiné předměty, neposlouchá majitele během procházek, štěká, vrčí hostům nebo krade jídlo ze stolu. Aby se štěně stalo mazlíčkem, bude vyžadována určitá výchova (Askew, 1996). Majitelé koček mají tendenci očekávat, že budou mít menší problém spojený s jejich novým mazlíčkem a jeho objevením se, nijak zvlášť nejsou překvapeny, když kotě někdy močí mimo toaletu, škrábá nábytek, kousá pokojové rostliny nebo snaží se chytout ruky majitele visící z křesla. Z průzkumu Voitha (1985), ve kterém se zúčastnily několik stovek majitelů psů a koček, vyplývá, že 42% majitelů psů a 47% majitelů koček se domnívají, že jejich zvířata vykazovaly odchylky v chování. Proto lze tyto poměrně nevýznamné problémy považovat za normální. Objevují se pouze sporadicky a nezpůsobují vážné znepokojení majiteli zvířete. Některé problémy jsou charakteristické pouze štěňátkům nebo koťátkům a zmizí, když se rozvíjí. Chcete-li vyloučit další problémy chování, občas stačí věnovat mazlíčku trochu více pozornosti nebo dokonce mírně změnit situaci v domácnosti, například přestavět květináče nebo změnit rozmístění krmítka nebo odpočinku (Askew H., 1996). Někdy však mohou vzniknout další problémy s chováním domácích zvířat, kdy už nejde o zničenou kytku. Psy mohou zvyknout značkovat v bytě, náhle začnou vykazovat agresivitu a napadat ostatní psy, cizí lidi, děti nebo členy rodiny s vážnými zraněními. Pokud bychom se s takové problémů setkávaly příliš často, dnes v našich domovech nebylo tolik psů a koček. Ze statistického hlediska jsou tyto problémy vzácné. Velká většina psů a koček neoznačuje svůj teritorium v domácnostech a nikdy vážně neohrožuje lidi (Askew, 1996).

Není divu, že mnoho majitelů domácích zvířat, i když vážné anomálie v chování zvířete ruší klid rodinného života, jsou ochotni trávit svůj čas, energii a peníze na řešení těchto problémů, a nejsou v žádném spěchu, aby předat někomu jinému nebo v útulku, nemluvíme už o utracení. To vedlo ke vzniku nového specializovaného směru korekce chování jak poradenství ohledně problémů chování. Navzdory tomu, že majitelé domácích zvířat již před několika desítkami let začali požádat o radu odborníků, jako jsou chovatelé, trenéři a veterináři, dosažení dvou věd studující chování - etologie a experimentální psychologie, záměrně a systematicky aplikována v praxi pro cílené a vědecky odůvodněné a měnící se chování zvířat pouze za posledních 20 let (Askew, 1996).

Jeden ze směru výzkumu korekce chování zvířat se zaměřuje na domácí mazlíčky, kteří se zúčastní v každodenním životě rodiny a chované hlavně pro neobchodní účely (Young, 1985). Jedná se především o psy a kočky. Přestože je lidé původně odvezli do svých osad pro ochranu a kontrolu hlodavců, dnes jsou hlavně chované pro komunikaci a pozitivní vliv jejich

přítomnosti na členy rodiny. Ačkoli korekce odchylek v chování psů a koček byla uznána ve vědě až v posledních 20 letech, již v 60. letech, bylo jasné, že veterináři by měli vědět více o chování svých pacientů a že porady jejich vlastníkům by měly být založený na hloubkových vědeckých znalostech. V sedmdesátých letech se stále více lidí rozumělo, že by bylo možné využít výsledky studií chování zvířat k léčbě mnoha behaviorálních anomálií a že řešení těchto problémů by se mohlo stát zcela novou specializovanou oblastí veterinární medicíny. Etologové jsou přesvědčeni, že abychom porozuměli jakémukoli dostatečně rozvinutému zvířeti, je nutné znát zvláštnost jeho chování ve volné přírodě. Navzdory skutečnosti, že vzhledem k neustálému vývoji v procesu domestikace chování domácích psů a koček v mnoha ohledech liší od svých předchůdců, porovnání s příbuznými druhy žijící ve volné přírodě, umožňuje lépe porozumět jejich chování. Léčba odchylek v chování znamená určitou změnu chování zvířete v problémových situacích. V chování domácích mazlíčků i lidí se objevují podobné problémy, například obavy a fobie. Pro úspěch opravy chování zvířat je nutné provést podrobné pohovory s majiteli domácích zvířat, protože to už může odpovědět na mnoho otázek. Během takových rozhovorů je jasné, jak je důležitý pro člověka jeho čtyřnohý přítel. Proč lidé raději zachraňují zvířata, která způsobují tolik problémů? Je zřejmé, že sociální aspekt stal nejdůležitějším aspektem vztahu mezi člověkem a domácími zvířaty. V rozhovorech s majiteli domácích zvířat se zdá, že ony považují tyto drobné nedostatky za znamení, že domácí zvířata jsou jednotlivci se svými vlastnostmi a problémy, které jsou velmi podobné problémům lidí (Askew, 1996).

Pokud se pes cítí strach v nové pro ni situaci, majitel mluví s ním, hladí a snaží se uklidnit a utěšit ho, jako by to bylo malé dítě. "Instinktivním" působením ve vztahu k jejich domácím mazlíčkům se lidé řídí podle modifikovaného modelu rodičovského chování. Když poradce s etologickým vzděláním odpovídá, že taková reakce je považována za podporu takového chování v dané situaci, a proto pouze posiluje pocit strachu u psů v dlouhodobém časovém horizontu a majitelů psů jsou v šoku, protože to, co si mysleli, že je správně, vlastně dělá více škody než užitku (Askew, 1996).

Schneider et al. (2013) navrhuje, že chovatelé psů se obecně zaměřují na selekce jedinců s žádoucím chováním, což má za následek příznivější chování a nižší četnost problémů chování u čistokrevných plemen ve srovnání se smíšenými plemeny. Nyní světem hýbe další hnutí, které se snaží vybudovat odpovědný vztah mezi člověkem a zvířetem. Znamená to, že by se obecně lidem s domácími zvířaty mělo žít dobře a příjemně a stejně tak to má být i naopak. Nejenom, že zvíře v naší společnosti netrpí, ale mělo by též prožívat pěkný a plnohodnotný život a užít si ho. Mělo by se tedy jednat o přirozené a zdravé společenství (Matějček, 2007).

4 Závěr

Průzkum ze současné literatury v této bakalářské práci může sloužit veřejnosti jako upozornění na důležitost výběru vhodného plemena pro fungující soužití s domácím mazlíčkem.

Populace psů v území Evropy byla prozkoumána hlavně ve Švédsku, kde průzkum ukázal, že z 11 762 respondentů, téměř 80% vlastnilo pouze jednoho psa, z celosvětového pohledu to bylo 45% osob vlastníci jednoho psa. Téměř 90% psů žije se svým majitelem v bytě a z toho přibližně 40% s ním sdílí i postel. Dále výzkumy v zemích třetího světa ukázaly, že počet psů v domácnosti je větší než počet fen v poměru 1,4 až 2,9 : 1. Analýza původu psů ukázala, že nejčastěji psi pochází z útulku, chovných stanic, jsou dárkem anebo štěnětem od vlastního psa. Co se týče čistokrevnosti, tak 44 - 55 % psů z domácnosti v USA jsou smíšená plemena, v Německu a Velké Británii je to jen kolem 32%. Z hlediska popularity pravděpodobně hraje větší roli, zda jsou plemena považována za problematická kvůli svému chování, než zda jsou zdravá, jakou mají délku života nebo schopnost výcviku.

Při výběru plemen lidé mají spíše tendenci se řídit přesvědčením a stereotypy o plemenech psů. Dalším názorem je, že si lidé vybírají psa, který se jim na některé úrovni podobá, dále i podle popularity filmu. Je známo, že si obecně lidé pořizují psa většinou, pokud ne něj jsou připravení, jak časově, tak i materiálně.

Ačkoli se očekávalo, že vítězství BIS (Best In Show) na výstavě psů Westminster Kennel Club Dog Show ovlivňuje popularitu plemene, tak nárůst registraci daného plemene podle Westminster Kennel Club neproběhl.

Dalším faktorem pro pořízení psa je zkušenost z dětství, což je i výhodou z důvodu získání předchozích zkušeností a tím i eliminace negativních následků z důvodu neznalostí přirozených potřeb psa. Na druhou stranu literatura udává, že člověk je poměrně dobře schopen rozpoznat emoce psa, aniž by měl předchozí zkušenosti. Pokud jde o výběr nového psiho společníka, volba nevhodného plemene by mohla mít hroživé následky, jako se uvádí: ničení nábytku, agresivita vůči členům rodiny, jiným lidí a psům, vytí a štěkaní v nepřítomnosti majitele, kálení a močení v domácnosti, sebepoškozování, pokud jde o pohodu majitele i psa (Mehrkam et Wynne, 2014).

Doporučením pro potenciální majitele je zvážit své možnosti a radši se prokonzultovat s odborníkem o výběru toho nebo jiného plemene, než se řídit pod vlivem módy, stereotypů nebo vlastních bezdůvodných asociací.

5 Seznam literatury

- Abrantes R.. 1999. Řeč psů: encyklopedie psího chování. České Budějovice: Dona. 230 s. ISBN 80-86136-56-6.
- Archer J. 1997. Evolution et Human Behavior: Why do people love their pets? Volume 18, Issue 4. ISBN:0262533049.
- Askew H. R. 1996. Treatment of behavior problems in dogs et cats: a guide for the small animal veterinarian. Cambridge, USA. Blackwell Science. ISBN: 0632041080.
- Baskina S. L., Kruchenkova K. 2010. Vzhliad, napravleniiy na cheloveka: vzaimodeistvie sobaki i hoziaina vo vremia dressirovki. Bulletin Moskovskoho obshchestva ispytateley prirody. Otdel biologicheskoy. 114(2). p. 13-19
- Baskina S. L. 2010. Metody issledovaniya, faktory vliianiya i zakonomernosti razvitiia povedencheskikh vzaimodeistviy mezhdou domashnimi zhivotnymi i chelovekom. Kandidatskaia dissertatsia. Petrozavodsk. Petrozavodskiy universitet. D 212.190.01.
- Bennett P. C., Mornement K. 2009. Young adults' familiarity with, et perceptions of, common dog breeds in Australia. Journal of Vet Behav. 4(2). p. 102. doi: <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2011.11.016>
- Berger J., Sorensen A. T., Rasmussen S.J. 2010. Positive effects of negative publicity: when negative reviews increase sales. Marketing Science 29. p. 815–827.
- Budge R. C., Spicer J., St. George R., Jones B. R. 1997. Compatibility stereotypes of people et pets: A photograph matching study. Anthrozoös. 10. p. 37-46.
- Coile D. C. 2007. The dog breed bible. Hauppauge: Barron's Educational Series. p. 192. ISBN:9780764160004.
- Distefan J. M., Pierce J.P., Gilpin E.A. 2004. Do favorite movie stars influence adolescent smoking initiation? American Journal of Public Health. 94(7). p.1239-1244.
- Duffy D. L., Hsu Y., Serpell J.A. 2008. Breed differences in canine aggression. Applied Animal Behaviour Science. 114(3). p. 441–460. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2008.04.006>
- Egenvall A., Hedhammar Å., Bonnett B. N., Olson P. 1999. Survey of the Swedish dog population: age, gender, breed, location and enrollment in animal insurance. Acta veterinaria scandinavica. 40(3). 231-240.
- Enders-Slegers M. 2000. The meaning of companion animals: Qualitative analysis of the life histories of elderly cat and dog owners. Companion Animals and US: Exploring the Relationships between People and Pets. Cambridge University Press. p. 237–256.

- Galajdová L. 2011. Canisterapie: pes lékařem lidské duše. Vyd. 1. Praha: Portál. 167 s. ISBN 9788073678791.
- Gbelec P. 2005. Poruchy chování psa a možnosti léčby. Herriot: časopis veterinárního lékaře [online]. 9.
- Ghirlanda S., Acerbi A., Herzog H. 2014. Dog Movie Stars and Dog Breed Popularity: A Case Study in Media Influence on Choice. PLoS ONE 9(9): e106565. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0106565>
- Ghirlanda S., Acerbi A., Herzog H., Serpell J.A. 2013a. Fashion vs. Function in Cultural Evolution: The Case of Dog Breed Popularity. PLoS ONE 8(9): e74770. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0074770>
- Ghirlanda S., Acerbi A., Herzog H., Serpell J. A. 2013b. Fashion cycles in 100 dog breeds. Figshare. Accessed 2013 Aug 13. doi:<http://dx.doi.org/10.6084/m9.figshare.715257>
- Gladwell M. 2000. The tipping point: How little things can make a big difference. Boston: Little, Brown. ISBN 0-316-31696-2.
- Gunter L., Barber R., Wynne C. 2016. What's in a Name? Effect of Breed Perceptions & Labeling on Attractiveness, Adoptions & Length of Stay for Pit-Bull-Type Dogs. PLoS One. 2016 Mar 23;11(3):e0146857. doi: 10.1371/journal.pone.0146857.
- Hare B., Tomasello M. 2005. Human-like social skills in dogs. Trends in Cognitive Sciences. 9(9). 439-442. doi: 10.1016/j.tics.2005.07.003
- Herzog H. 2006. Forty-two Thousand and One Dalmatians: Fads, Social Contagion, and Dog Breed Popularity // Society & Animals, Volume 14, Issue 4.
- Herzog H. 2010. Some we love, some we hate, some we eat: Why it's so hard to think straight about animals. New York: Harper. p. 336.
- Herzog H. 2014. Biology, culture, and the origins of pet-keeping. Animal Behavior and Cognition. 1(3). p 296-308. doi: 10.12966/abc.08.06.2014
- Herzog H. A., Bentley R.A., Hahn W.A. 2004. Random drift and large shifts in popularity of dog breeds. Proceedings of the Royal Society of London Biological Sciences. 200(271). p. 353-356. DOI: 10.1098/rsbl.2004.018
- Herzog H., Elias S.M. 2004. Effects of winning the Westminster Kennel Club Dog Show on breed popularity. Journal of the American Veterinary Association. Vol. 225, No. 3, August 1, 2004
- Hessler-Key M. 2002. Magická moc zvířat: láska, věrnost a statečnost domácích zvířat a ponaučení, jež z toho plynou. Vyd. 1. Praha: Plot. 187 s. ISBN: 80-86523-10-1.

- Kohoutek R. 1973. *Poznávání osobnosti (se zřetelem k volbě povolání)*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky.
- Kisiel L. M., Jones-Bitton A., Sargeant J.M., Coe J.B., Flockhart D.T., Palomar A.R., Greer A.L. 2016. Owned dog ecology and demography in Villa de Tezontepec, Hidalgo, Mexico. *Preventive veterinary medicine*, 135, 37-46.
- Komarek S. 2011. *Ochlupení bližní: zvířata v kulturních kontextech*. Vyd. 1. Praha: Academia. 277 s. ISBN 97-880-20-019-042.
- Konok V., Nagy K., Miklósi A. 2015. How do humans represent the emotions of dogs? The resemblance between the human representation of the canine and the human affective space
Applied Animal Behavior Sciences. 162. p. 37-46.
- Konok V., Kosztolányi A., Rainer W., Mutschler B., Halsband U., Miklósi Á. 2015a. Influence of owners' attachment style and personality on their dogs' (Canis familiaris) separation-related disorder. *PLoS ONE*. 2015;10 doi: 10.1371/journal.pone.0118375.
- Kurdek L. A. 2008. Pet dogs as attachment figures. *Journal of Social and Personal Relationships*. 25. p. 247–266. doi: 10.1177/0265407507087958.
- Lacinová Jiřina. 2007a. Canisterapie u klienta se zrakovým postižením. In Zdeněk Velemínský (Ed.), *Zooterapie ve světle objektivních poznatků (163-165)*. České Budějovice: Dona. 335 s. ISBN 978-80-1322-109.
- Lacinová J. 2007b. Historický vývoj zooterapie a její současný stav. In Zdeněk Velemínský (Ed.), *Zooterapie ve světle objektivních poznatků (27-30)*. České Budějovice: Done. 335 s. ISBN 978-80-1322-109.
- Lindblad-Toh K., Wade C. M., Mikkelsen T.S., et al. 2005. Genome sequence, comparative analysis and haplotype structure of the domestic dog. *Nature*.438:803–819. doi:10.1038/nature04338.
- Lindsay S. R. 2005. Cynopraxis: Theory, Philosophy, and Ethics, in *Handbook of Applied Dog Behavior and Training: Procedures and Protocols, Volume 3*, Blackwell Publishing Professional, Ames, Iowa, USA. doi: 10.1002/9780470344514.ch10
- Lockwood R., Rindy K. 1997. Are “pit bulls” different? An analysis of the pit bull terrier controversy. *Anthrozoos*. 1. 2–8. DOI: 10.2752/089279388787058713.
- Lorenz K. 1997. *Život se psem není pod psa*. 1. vyd. Praha: Granit. 128 s. ISBN: 808580557.

- Lund J. D., Agger F. J., Vestergaard K.S. 1996. Reported behaviour problems in pet dogs in Denmark: age distributions and influence of breed and gender. *Preventive Veterinary Medicine*. 28. p. 33-48.
- Masson J.M. 1999. *Psi v lásce nikdy nelžou: emocionální svět a citový život psů*. Vyd. 1. V Praze: Rybka Publishers. 270 s. ISBN 80-86182-88-6.
- Matějček Z. 2007. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Vyd. 4. Praha: Portál. 143 s. ISBN 978-80-7367-325-3.
- Mehrkam L. R., Wynne C.D. 2014. Behavioral differences among breeds of domestic dogs (*Canis lupus familiaris*): Current status of the science. *Applied Animal Behaviour Science*. 155. 12–27. DOI: 10.1016/j.applanim.2014.03.005.
- Miklósi A., Polgárdi R., Topál J., Csányi V. 1998. Use of experimenter-given cues in dogs. *Animal Cognition*. 1(2). 113-21. DOI: 10.1007/s100710050016.
- Miklósi A., Topál J. 2013. What does it take to become 'best friends'? Evolutionary changes in canine social competence, *Trends in Cognitive Sciences*. 17(6):287-94. doi: 10.1016/j.tics.2013.04.005
- Mustiana A., Toribio J. A., Abdurrahman M., Suadnya I. W., Hernandez-Jover M., Putra A. A. G., Ward M. P. 2015. Owned and unowned dog population estimation, dog management and dog bites to inform rabies prevention and response on Lombok Island, Indonesia. *PloS one*. 10(5). e0124092.
- Nagasawa M., Mitsui S., En S., Ohtani N., Ohta M., Sakuma Y., Onaka T., Mogi K., Kikusui T. 2015. Oxytocin-gaze positive loop and the coevolution of human–dog bonds. *Science*. 2015 Apr 17. 348(6232):333-6. doi: 10.1126/science.1261022.
- Nemcova D., Novak P. 2003. Adoption of dogs in the Czech Republic. *Acta Veterinaria Brno*. 72(3). p. 421–7. DOI: 10.2754/avb200372030421.
- Nerandžič Z. 2006. *Animoterapie, aneb, Jak nás zvířata léčí: praktický průvodce pro veřejnost, pedagogy i pracovníky zdravotnických zařízení a sociálních ústavů*. Praha: Albatro. 1. vyd. 155 s. ISBN:80-000-180-98.
- Notari L., Goodwin D. 2007. A survey of behavioural characteristics of purebred dogs in Italy. *Applied Animal Behaviour Science*. 103(1). p. 118–30. ISSN: 0168-1591.
- O'Brien D.C., Andre T.B., Robinson A.D., Squires L.D., Tollefson T.T. 2015. Dog bites of the head and neck: an evaluation of a common pediatric trauma and associated treatment. *American Journal of Otolaryngology*. 36(1). 32-8. doi: 10.1016/j.amjoto.2014.09.001.

- Odendaal J. 2007. *Zvířata a naše mentální zdraví: proč, co a jak*. Vyd. V češtině 1. Přeložil Ludvík Pinc. Praha: Brázda. 173 s. ISBN: 97-8802-09- 03563.
- Ohl F., Endenburg N. 2007. *Pes a dítě: společně, šťastně, harmonicky*. 1. vyd. Praha: Grada. 62 s. ISBN 97-880-247-22-269.
- Palestrini C., Minero M., Cannas S., Ross E., Frank B. 2010. Video analysis of dogs with separation-related behaviors. *Applied Animal Behaviour Science*. 124, p. 61-67.
- Parker H. G., Kim L.V., Sutter N.B., Carlson S., Lorentzen T.D., Malek T.B., et al. 2004. Genetic structure of the purebred domestic dog. *Science* (80-). 304. p 1160–1164. doi: 10.1126/science.1097406
- Parker H. G., Shearin A. L., Ostrander E.A. 2010. Man's best friend becomes biology's best in show: genome analyses in the domestic dog. *Annu Rev Genet*. 44. p. 309–336. doi: 10.1146/annurev-genet-102808-115200
- Patrone G. J., Sacks J.J., Delise K.M., Cleary D.V., Marder A.R. 2013. Co-occurrence of potentially preventable factors in 256 dog bite-related fatalities in the United States (2000-2009). *Journal of American Veterinary Medical Association*. 243(12):1726-36. doi: 10.2460/javma.243.12.1726.
- Pedersen N., Liu H., Theilen G., Sacks B. 2012. The effects of dog breed development of genetic diversity and the relative influences of performance and conformation breeding. *Journal of Animal Breeding and Genetics*, 130. 236-248. ISSN: 0931-2668. DOI:10.1111/jbg.12017.
- Podberscek A.L., Gosling S.D. 2000. Personality and research on pets and their owners: Conceptual issues and review. In A. L. Podberscek, E. S. Paul, & J. A. Serpell (Eds.), *Companion animals and us: Exploring the relationships between people and pets*. p. 143-167.
- Protopopova A., Gilmour A.J., Weiss R.H., Shen J.Y., Wynne C.D.L. 2012. The effects of social training and other factors on adoption success of shelter dogs. *Journal of Applied Animal Welfare Science*. 142(1). p. 61–8. DOI: 10.1016/j.applanim.2012.09.009.
- Prato-Previde E. et al. 2003. Is the dog-human relationship an attachment bond? An observational study using Ainsworth's strange situation. *Koninklijke Brill NV, Leiden*. 24 (1). p. 225-254.
- Ramirez M. 2006. My Dog's Just Like Me: Dog Ownership as a Gender Display. *Symbolic Interaction*.. 29(3). p.373–391, DOI: 10.1525/si.2006.29.3.373.

- Ratsitorahina, M., Rasambainarivo, J. H., Raharimanana, S., Rakotonandrasana, H., Andriamiarisoa, M. P., Rakalomanana, F. A., & Richard, V. 2009. Dog ecology and demography in Antananarivo, 2007. *BMC Veterinary Research*. 5(1). 21.
- Rogers J., Hart L. A., Boltz R. P. 1993. The role of pet dogs in casual conversations of elderly adults. *The Journal of social psychology*. 133(3). 265-277.
- Roy M.M., Christenfel N.J.S. 2016. Do Dogs Resemble Their Owners?: *Psychological Science*. 15(5). pp. 361 - 363. doi:10.1111/j.0956-7976.2004.00684.x
- Rugbjerg H., Proschowsky H. F., Ersbøkk A.K., Lund J.D. 2003. Risk factors associated with interdog aggression and shooting phobias among purebred dogs in Denmark. *Preventive Veterinary Medicine*. 58. s. 85-100
- Říčanová V. 2007. Etologie psa. In Zdeněk Velemínský (Ed.), *Zooterapie ve světle objektivních poznatků (54-60)*. České Budějovice.
- Sacks J.J., Sattin R.W., Bonzo S.E. 1989. Dog bite-related fatalities from 1979 through 1988. *Journal Of The American Medical Association*.262(11).1489-92.
- Saunders N.J. 1996. *Mytická síla zvířat*. Vyd. 1. Přeložil Kristýna Kučerová. Praha: Knižní klub. 184 s. ISBN 80-717-63-608.
- Serpell J. 1995. *The domestic dog*. Cambridge: Cambridge University Press. p. 268. ISBN: 9781139161800.
- Schneider L.A., Delfabbro P.H., Burns N.R. 2013. Temperament and lateralization in the domestic dog (*Canis familiaris*). *Journal of Veterinary Behavior*. 8. p. 124–134. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2016.08.004>
- Scott J. P., Fuller J. L. 1998. *Genetics and the Social Behavior of the Dog*. University of Chicago Press. p. 506. ISBN:9780226190822.
- Sheldrake R.A. 2003. *Váš pes to ví: jak psi poznají, kdy se jejich pán vrací domů a další neobjasněné schopnosti zvířat*. Vyd. 1. V Praze: Rybka Publishers. 331 s. ISBN:80-86182-50-9.
- Staffová Z. 2007. Využití canisterapie při epilepsii. In Zdeněk Velemínský (Ed.), *Zooterapie ve světle objektivních poznatků (155-160)*. České Budějovice : Dona. 335 s. ISBN 978-80-1322-109.
- Stifel W.F. 2001. *The dog show: 125 years of Westminster*. New York, NY: Westminster Kennel Club, c2001. ISBN 0-9705698-0-7.
- Turcsan B., Miklosi A., Kubinyi. 2017. Owner perceived differences between mixed-breed and purebred dogs. *PLoS ONE* 12(2): e0172720. doi:10.1371/journal.pone.0172720.

- Vágnerová, M. 2005. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Karolinum, Praha. p. 236-309. ISBN: 80-246-0956-8.
- Voith. V.L. 1985. Attachment of people to companion animals. *Veterinary Clinics of North America. Small Animal Practice* 15. p. 289-295.
- Vonholdt B. M., Pollinger J.P., Lohmueller K.E., Han E., Parker H.G., Quignon P., Degenhardt J.D., Boyko A.R., Earl D.A., Auton A., Reynolds A., Bryc K., Brisbin A., Knowles J.C., Mosher D.S., Spady T.C., Elkahouloun A., Geffen E., Pilot M., Jedrzejewski W, Greco C, Randi E, Bannasch D., Wilton A., Shearman J., Musiani M., Cargill M., Jones P.G., Qian Z., Huang W., Ding Z.L., Zhang Y.P., Bustamante C.D., Ostrander E.A., Novembre J., Wayne R.K. 2010. Genome-wide SNP and haplotype analyses reveal a rich history underlying dog domestication. *Nature*. 464(7290). p. 898-902. doi: 10.1038/nature08837
- Voith, V.L. 1991. Applied animal behavior and the veterinary profession: a historical account. *Veterinary Clinics of North America. Small Animal Practice* 21. p. 203-206.
- Walsh E.A., McBride A., Bishop F., Leyvraz A.M. 2007. Influence of breed, handler appearance and people's experience of dogs on their perception of the temperament of a breed of dog in Ireland. *Proceedings of the 16th Annual Meeting of the International Society for Anthrozoology*. Tokyo, Japan.
- Voříšková J. 2001. *Etologie hospodářských zvířat*. České Budějovice: ZF JU. 1. vyd. 169 s. ISBN 8070405139.
- Walther B. et al. 2012. Sharing more than Friendship-Nasal colonization with coagulase-positive staphylococci (CPS) and cohabitation aspects of dogs and their owners. *PLoS ONE*. 7(4). p. 1-7.
- Weiss E., Miller K., Mohan-Gibbons H., Vela C. 2012. Why Did You Choose This Pet?: Adopters and Pet Selection Preferences in Five Animal Shelters in the United States. *PLoS ONE*. 7(2). p. 144-59. doi: 10.3390/ani2020144.
- Wells L. D. 2007. Domestic dogs and human health: An overview. *British Journal of Health Psychology*. 12. p. 145-156.
- Wenstrup J., Dowidchuk A. 1999. Pet overpopulation: Data and measurement issues in shelters. *Journal of Applied Animal Welfare Science*. 2(4). p 303–19. DOI: 10.1207/s15327604jaw
- Westgarth C., Boddy L.M., Stratton G., German A.J., Gaskell R.M., Coyne K.P., Bundred P., McCune S., Dawson S. 2013. Pet ownership, dog types and attachment to pets in

- 9-10 year old children in Liverpool, UK. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. doi: 10.1186/1746-6148-9-102.
- Westgarth C., Heron J., Ness A. R., Bundred P., Gaskell R. M., Coyne K. P., Dawson S. (2010). Family pet ownership during childhood: Findings from a UK birth cohort and implications for public health research. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 7. 3704-3729. DOI: [10.3390/ijerph7103704](https://doi.org/10.3390/ijerph7103704).
- Wobber V., Hare B., Koler-matznick J., Wrangham R., Tomasello M. 2009. Breed Differences in Domestic Dogs ‘ (Canis familiaris) Comprehension of Human Communicative Signals. *Interact Studies*. 10. p. 206–224. doi: 10.1075/is.10.2.06wob.
- Woloy E.M. 2005. Pes a lidská duše: studie o povaze vztahů mezi člověkem a psem a o významu symbolických obrazů psa v mýtech, snech a představách. Vyd. 1. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka. 94 s. ISBN: 80-858-8042-3.
- Wright H., Hall S., Hames A., Hardiman J., Mills R., Mills D. 2015. Pet dogs improve family functioning and reduce anxiety in children with Autism Spectrum Disorders. *Anthrozoos*. 28. p 611–624. doi: 10.1080/08927936.2015.10700
- Wright J.C., Smith A., Daniel K., Adkins K. 2007. Dog Breed Stereotype and Exposure to Negative Behavior: Effects on Perceptions of Adoptability. *Journal of Applied Animal Welfare Science*. 10(3). P 255-65. DOI:10.1080/10888700701353956
- Young, M.S. 1985. The evolution of domestic pets and companion animals. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice* 15. p. 297-309.